

TYÖRYHMÄN KOKOUS 6/2015 (kokous 78)

Aika: Keskiviikko 26.8.2015, klo 9.00–11.00
Paikka: Ympäristöministeriö, kokoushuone Pankkisali, 1. krs
Läsnä: Timo Tanninen, ympäristöministeriö (PJ)
 Ilkka Heikkinen, ympäristöministeriö (VPJ)
 Kristiina Niikkonen, ympäristöministeriö
 Matti Nummelin, ulkoasiainministeriö
 Jari Salila, oikeusministeriö
 Riina Vuorento, opetus- ja kulttuuriministeriö
 Jukka Tulivuori, Opetushallitus
 Johanna Niemivuo-Lahti, maa- ja metsätalousministeriö
 Katja Matveinen, maa- ja metsätalousministeriö
 Kirsi Törmäkangas, sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö
 Rauno Väisänen, Metsähallitus
 Inka Musta, Metsäteollisuus ry.
 Liisa Pietola, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK r.y.
 Leif Schulman, Helsingin yliopisto, Luonnontieteellinen keskusmuseo
 Jukka-Pekka Jäppinen, SYKE
 Risto Sulkava, Suomen luonnonsuojeluliitto
 Laura Niskanen, ympäristöministeriö (siht.)
 Marja Pylvänäinen, SYKE (siht.)
 Kari Lahti, LUOMUS (vierailija)
 Tiina Ronkainen, B&BD Forum (vierailija)

1. Kokouksen avaus

Kokouksen puheenjohtaja Timo Tanninen (YM) avasi kokouksen kello 9.00.

2. Edellisen kokouksen pöytäkirja

Edellisen kokouksen pöytäkirja (kokous 77, 9.6.2015) hyväksyttiin muutoksitta.

3. Asialista

Asialista hyväksyttiin kokouksen työjärjestykseksi.

4. Ajankohtaiset asiat

- Hallitusohjelman kärkihankkeita on työstetty eteenpäin, työssä ja toimeenpanossa on uutta ja yhdessä tekemisen meininkiä ja kärkihankkeisiin liittyvien toimenpiteiden valmistelu on jo pitkällä. Budjettiriihessä ne lyödään lukkoon. Panostus on noin 1 miljardi euroa.
- Valmistellaan ELYjen tehtävien sopeuttamiseen liittyen luonnonsuojelulain muutosta, jossa poistettaisiin liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkaa koskeva rajausmenettely sekä kevennettäisiin luonnonsuojelualueiden merkintää. Kiireellinen aikataulu, joten tehdään pitkälti virkamiestyönä.
- Suomen luonnon päivää vietetään lauantaina 29.8.

5. Lajitietokeskuksen esittely (projektipäällikkö Kari Lahti, LUOMUS)

Lajitietokeskus on osa SYKEN vetämää Envibase-hanketta, jonka rahoitus tulee valtionvarainministeriön tuottavuusohjelmasta. Myös Suomen Akatemiasta on saatu hanketta tukevaa FIRI-rahoitusta digitalisaation kehittämiseksi ja lajitietoaineiston digitoimiseksi. Lajitietokeskus on

virtuaalinen eliölajitiedon kansallinen palvelu. Se on eliölajistoon liittyvän tutkimuksen, päätöksenteon ja opetuksen sekä oppimisen valtakunnallinen palvelukokonaisuus. Se kerää, arkistoi ja välittää tietoa yhden luukun periaatteella.

Laji.fi -portaali on näkyvin osa Lajitietokeskusta. Tietovarasto on keskeisin osa, jonka ympärillä on useita tietokantoja palvelemaan eri tarkoituksia. Kokonaisuus sisältää sekä avointa aineistoa että sensitiivistä aineistoa, jotka ovat käytössä vain viranomaisilla tai erikseen oikeuden saaneille. Laji.fi sisältää havaintoja ja aineistoja lajeista. Tavoitteena on uudistaa lajitiedonkulun prosesseja, edistää tiedon ja tieteen avoimuutta, tiedon tehokasta löytymistä ja käyttöä tutkimuksessa ja päätöksenteossa sekä elinkeinoelämässä. Tiedonkeruu ja jakaminen perustuvat aina sopimuksiin ja yhteisiin periaatteisiin.

Lajitietokeskus on sekundaarisen lajitiedon lähde – se ei korvaa nykyisiä primaaritiedon lajitietoaineistojen hallintajärjestelmiä, eli sinne ei syötetä tietoja, vaan se imee tietoa muista järjestelmistä. Se tarvitsee loogisen toimivan tietoteknisen järjestelmän ja lähdetietoaineistoja. Se yhdistää ydintietoja. Lisäksi se tarvitsee käyttäjiä eli asiakkaita. Haasteita ovat tietotekniset (yhteen toimivuus), institutionaaliset (sitoutuminen, omat tarpeet) ja inhimilliset haasteet (omistajuus ja hallinta, tiedon oma käyttö).

Eliölajitiedon julkaiseminen avoimeen käyttöön on haaste. Kaikkea tietoa ei tulisi julkistaa, vaan osa pitää salata luonnonsuojelullisista syistä, aineistojen omistajuuteen ja hallintaan liittyvistä syistä tai bioturvallisuussyistä. Täytyy tehdä päätös mitä luokitellaan salattavaksi tai arkaluontoiseksi tiedoksi. Voidaan luoda eri salaustasoja Ruotsin ja Australian mallien mukaan. Tarpeellisia toimia Suomessa ovat kansallinen päätös periaatteista (työryhmä perustetaan valmistelevaan), päätösasiakirja, lajiluettelot ja tekniikan suunnittelu ja käyttöönotto.

Kehittämisen painopisteet 2015:

- 1) Asiantuntijatyöryhmät työstävät teemoittaisia kokonaisuuksia (lajitieto; paikkatieto; kokoelmat ja digitointi; havainnot, seurannat ja kartoitukset; ympäristöviranomaiset; opetuskäyttö; kokonaisarkkitehtuuri). Kaikilla työryhmillä on yhteiset yleistavoitteet ja omat erityistavoitteet. asiantuntijatyöryhmät luovat sisältöön ja toiminnallisuuteen vaatimusmäärittelyt, selvittävät haasteet ja esittävät ratkaisuja.
- 2) Vertailukehittäminen (kansainvälinen benchmarking) ja analysointia (Australia, Ruotsi, Norja, GBIF), jotta Lajitietokeskuksesta tulee toimiva.
- 3) Lisäarvo ja houkuttavuus. Toimijoita on paljon ja tieto on levällään. Lisäarvoa tulee kun kaikki lajitieto saadaan käyttöön ja avoimeksi.
- 4) Positiivinen ryhmäpaine (peer pressure), ketterä kehittäminen (lyhytaikaiset toistuvat työjaksot)
5. Mahdollisuusanalyysitapahtumat, jossa luodaan tulevaisuuden visioita. Avoimen datan käytölle on vain mielikuvitus rajana.
6. Asiantuntijakonsultaatiota alan johtavilta yrityksiltä mm. tietotekniikan, käytettävyyden ja visuaalisen ilmeen, viestinnän ja paikkatietojen osalta.

Lajitietokeskuksen tulevia merkittäviä ominaisuuksia ovat ajantasaisuus, tiedon validointi ja annotointi, käytettävyys, analyysimahdollisuus, tietojen yhdistäminen. Lisäksi se on avoin kehittämiselle ja neutraali.

Lajitietokeskuksen ympärille voidaan yhdistää monia toimintoja, kuten vieraslaji.fi, viranomaisportaali, lähiluonnon monimuotoisuus, muuttuva lajistomme – vuodenaikat-vertailu, lajispesifisiä esityksiä sekä erilaisia analyysipalveluja.

Keskustelua

Liittyminen metsäportaaliin? Todettiin, että metsätieto pyritään liittämään, samoin luontotyyppien yhdistäminen Lajitietokeskukseen tulevaisuudessa. Kysyttiin mitkä ovat kytkökset yritystoimintaan, mitä yhteyksiä voisi syntyä ja mitä riskejä ilmetä? Voivatko yritykset ottaa tietoja käyttöön ja tehdä niillä bisnestä. Kyllä pyritään löytämään yrityskumppaneita, tarkoitus on myös auttaa liiketoimintaa, tosin vähäinen riski, aina kun tietoa tietojärjestelmiin tallennetaan, on aron tiedon väärinkäyttö, josta kaikki toimijat eivät pidä. Tarkoitus on myös, että kaupalliset toimijat esim. luontokartoitusta tekevät yritykset käyttäisivät tietoja.

Tiedon laatu ja käytettävyys keskustelutti, samoin huoli yksityisten maanomistajien tietojen käytöstä. Yhteistyötä on oltava maanomistajien kanssa. Todettiin, että kaikki tiedonkäyttö perustuu sopimuksiin ja lainsäädäntöön. Tiedon tuottaja ja mahdollinen validointi tulee näkyviin, jotta käyttäjä voi itse arvioida tiedon luotettavuuden. Harrastajat ovat suurin tietoa keräävä ryhmä, hankaluutena on tiedon validointi, esim. Hatikasta puuttuu validointi. MTK totesi, että laadun varmennus on oleellista ja korostaa lisäksi, että paikkatietoihin sovelletaan henkilötietolakia. MTK lähtee siitä, että maanomistajalla on tieto ja hänen luvallaan se voi olla laajemmin käytössä kuin vain viranomaisilla rajoitetusti. Maanomistajat pitävät yllä perinnebiotooppeja. MTK toteaa, että paikkatietoryhmä on syytä perustaa, nyt ei listoilla. Todettiin, että paikkatietoryhmä perustetaan, viimeistään keväällä.

Laji.fi on tarkoitus tehdä myös ruotsiksi ja englanniksi. Entä aikataulus? Hankkeella on oma ICT-tiimi Luomuksessa (ketterä kehitys), työtä tehdään kahden viikon jaksoissa. Jos ilmenee muutostarpeita, niin tehdään muutos. Kuinka suuri haaste on sitoutuminen? Tarvitaan kulttuurinmuutos, on tiedostettava että tämä Lajitietokeskus on kaikkien yhteinen, kansallinen hanke, ei Luomuksen omia tarpeita varten rakennettu.

Seuraamme hankkeen etenemistä tässä ryhmässä.

6. CBD Business and Biodiversity Forum ja Arktinen sessio (ympäristöneuvos Kristiina Niikkonen, YM)

CBD:n Business and Biodiversity Forum 2015 järjestäminen on saatu ensimmäistä kertaa Eurooppaan ja Suomeen. Se pidetään Finlandiatalolla 11.–12.11.2015 yhteistyössä CBD-sihteeristö, YM, FIBS. Ongelmia on ollut saada yrityksiä mukaan.

Forum tavoitteena on tietoisuuden lisääminen, parhaat käytännöt ja verkostoituminen. Agendalla on 8 sessiota, aloitus ja 7 teemaa. Varattu 250 paikkaa, noin 125 ilmoittautuneita nyt, joista kansainvälisiä vieraita puolet ja puhujat.

Biodiversiteettisopimuksen osapuolikokous COP13 pidetään Meksikossa joulukuussa 2016, B&BD on yhtenä teemana, johon tämä Suomessa järjestettävä foorumi tuo aineistoja. Kotisivu: www.ym.fi/BBDF2015.

10.11. järjestetään Arctic B&BD Event klo 12–14, paikalla CAFFin puheenjohtaja, valmistelee Suomen puheenjohtajuutta, joka alkaa 2017. Arktista sessiota käsitellään syksyn BD-seurantakokouksessa (session järjestävä ryhmä). Kaikki paikalle! Pankaa päivä kalenteriin. Toivottiin, että myös alatyöryhmät kutsutaan.

7. BD-strategian ja -toimintaohjelman väliarviointi (Ilkka Heikkinen & Laura Niskanen, YM)

Excel-taulukko on vielä täyttämättä muutamilta ministeriöiltä. Arviointi on lähtenyt hyvin liikkeelle. Suurimman osan toimenpiteistä päävastuu on YMn tai MMMn.

Oli sovittu käytettäväksi ns. liikennevalomerkintöjä osoittamaan onko toimenpide toteutunut, kesken vai ei vielä aloitettu (valmis=vihreä, käynnissä=keltainen, ei aloitettu=punainen). Tällä hetkellä toimenpiteistä valmiita 17 %, käynnissä 73 %, ei aloitettu 10 %. Sidosryhmät eivät ole vielä täyttäneet taulukkoa ja ministeriöiden toissijaiset lisätieto-osat puuttuvat.

Sovittiin, että toimenpiteiden päävastuulliset ministeriöt täyttävät Excel-taulukkoa ensin. Seuraavaksi toisvastuulliset ministeriöt ja vasta sitten sidosryhmät (voivat antaa ”kritiikkinsä”). Kun taulukko on täytetty, pidetään yhteinen keskustelu kustakin toimenpiteestä ja sen tilanteesta. Lisätietokenttään voi kirjata, eli selittämään ”punaista naamaa”.

Todettiin, että liikennevaloja on hankala käyttää, silloin kun toimenpiteisiin on sidottu useita hyvinkin erilaisia toimenpiteitä tai kun kyse on luonteeltaan jatkuvasta viranomaistyöstä. Pitäisi voida eritellä jatkuva toiminta ja selkeästi valmiit ja päättyneet toimet. Todettiin myös, että väliarvioinnin yhteydessä ei ole tarkoitus muuttaa strategian tavoitteita.

Päätettiin, että ministeriöt täyttävät taulukon 11.9. mennessä ja taulukko jaetaan sitä seuraavalla viikolla 38. Seuraavassa kokouksessa 30.9. pidetään yhteiskeskustelu.

8. Muut asiat

- Risto Sulkava kertoi, että Nuuksiossa on poistettu kuusitukia ennallistamismielessä. Tavoitteena on lehtipuun lisääminen. Kävijöille tiedotetaan ennallistamistöistä. YM vahvistaa kansallispuistojen hoito- ja käyttösuunnitelmat.
- Jukka-Pekka Jäppinen jakoi Ympäristötiedon Foorumin yleistajuisen esitteen, joka jaetaan myös kansanedustajille ”Puheenvuoroja Ympäristötiedon foorumin tilaisuudesta 3/2015”.
- Matti Nummelin on Laura Niskasen kanssa valmistellut Suomeen 2 suurta tapahtumaa: Euroopan IUCN Forum, joka valmistelee Euroopan viestit kansainväliselle IUCN-kokoukselle. On hienoa saada Foorumi Suomeen. Forum järjestetään Helsingin yliopistossa 14.–16.12.2015. Helsingin viestin draftaus vastuu UM & YM. Ensimmäinen päivä on yleinen bd-päivä, (pj Matti Nummelin). Seurantaryhmä tulee kutsutuksi tähän.
- Toimintaohjelman toimenpiteeseen 31 liittyen on valmistumassa kaksi väitöskirjaa LUOMUSissa, kertoi Leif Schulman. Ehdotettiin, että pyydetäisiin väittelijöitä esiintymään kokoukseemme.
- Suomen luonnon päivää vietetään lauantaina 29.8. Haltiassa on päätapahtuma, yli 120 tapahtumaa ympäri Suomen, seminaari SYKEssä huomenna ”Tutkimus kumpuaa luonnosta” klo 10–12 Auditorio.

9. Seuraavat kokoukset

Syksyn kokousajat:

keskiviikko 30.9. klo 9–11, Säätytalo, Sali 23

perjantai 30.10 klo 9–11, Säätytalo, Sali 23

keskiviikko 2.12. klo 9–11, ympäristöministeriö, kokoushuone Lohi

Mikäli kokousaika ei sovi, jäseniä pyydetään järjestämään varahenkilö paikalle.

10. Kokouksen päättäminen

Kokouksen puheenjohtaja Timo Tanninen päätti kokouksen kello 11.00.

Puheenjohtaja   Timo Tanninen

Sihteeri   Marja Pylvänäinen

Jakelu: Työryhmän puheenjohtaja, varapuheenjohtaja, jäsenet, sihteerit ja pysyvät asiantuntijat.